

Milan Zelinka – oneskorený debutant

LENKA MACSALIOVÁ, Ústav slovenskej literatúry SAV, Bratislava

MACSALIOVÁ, L.: Milan Zelinka – a Late Debut Author
SLOVENSKÁ LITERATÚRA 63, No. 3, p. 208 – 215.

The goal of the paper is to deal with the issue of a generation representative and to answer the question how the affiliation to a generation was applied to selected authors in the line of Slovak prose written in the 1960s. At the same time there is an attempt to find out whether Milan Zelinka as a late debut author belongs or not to the line mentioned above. The paper is built on the dictionary entries defining „generation“, the history of Slovak literature, critical memoirs, contemporary research into Slovak literature written in the 1960s as well as the literary reflection on Zelinka's debut of those times. The basic tendencies of the literary trends in the 1960s have been described. Then new concepts became the centre of attention – authenticity, estrangement, absurdity, experiment, everyday life elements, chance, anxiety, loneliness or dehumanization. While looking for a single generational line, having support in the survey named „Hľadanie prózy“/ Finding Prose, which was carried out in Kultúrny život (1967), two lines of literature have been found. On the one hand finding and testing new techniques and methods of writing and on the other hand turning to the inner world of a human, authenticity or subjectivization. The book debut *Dych/Breath* by Milan Zelinka has been classified in the same generation line (Peter Jaroš, Rudolf Sloboda, Pavel Vilikovský, Pavel Hruz, Ladislav Ballek, Dušan Kužel, Vlado Bednár) for several reasons. His short stories feature notable experiment, grotesque elements, absurdity, bizarre elements, parody, comic situations in order to describe the characters, their estranged, lonely individualities, manifested in the author's own creative gesture.

Key words: Milan Zelinka, *Dych/Breath*, affiliation to a generation

Milan Zelinka je spisovateľ, ktorý vstúpil svojím knižným debutom *Dych* (1972) do priestoru slovenskej literatúry ako oneskorený debutant jednej generačnej vývinovej línie, etablojúcej sa v šesťdesiatych rokoch 20. storočia (s knižnými prvotinami z rozmedzia rokov 1963 – 1967), do ktorej patrili takí autori ako Peter Jaroš, Rudolf Sloboda, Pavel Vilikovský, Pavel Hruz, Ladislav Ballek, Dušan Kužel, Vlado Bednár. Hoci ide o generáciu, do ktorej by Milan Zelinka mohol patriť, je možné položiť si otázku, či je tomu naozaj tak a či sa debutom *Dych* Zelinka skutočne zaraďuje do uvedenej autorskej línie.

Milan Zelinka sa predstavil nielen ako autor, ktorý – ako uvádza v slovníkovom hesle autora Ladislav Čúzy – využíva pri písaní rôzne experimentálne podnety a z toho vyplývajúce „rozličné žánrové podoby a rozprávačské štylizácie“,¹ ale aj ako spisovateľ

¹ MIKULA, Valér (ed.): *Slovník slovenských spisovateľov*. Bratislava : Kalligram – Ústav slovenskej literatúry SAV, 2005, s. 626.

„využívajúci psychologický realizmus s insitívnymi prvkami“² či regionalizmus (východoslovenský región, dedinka Makov). Jeho profesijné pôsobenie – „technik Štátnych telefónnych ústrední v Montážnom podniku spojov v Bratislave, (...) pracovník štátnej inšpekcie telekomunikácií, (...) mechanik ústrední“³ – sa priamo reflektuje v jeho prozaickej tvorbe v rámci tematizácie „poctivej ľudskej práce ako absolútnej etickej hodnoty“⁴; práve cez motív povolania telekomunikačného mechanika. Napriek témam ako je manuálna práca či etická hodnota práce, ktoré korešpondovali s oficiálne požadovaným ideologickým smerovaním slovenskej prózy sedemdesiatych rokov 20. storočia, však môžeme zároveň badať v jeho textoch kontrastne aj motív „neschopnosti komunikovať s konzumne orientovaným okolím“⁵, ktorý tak „vytváral jemnú opozíciu voči ideologicky zaťaženým prózam opisno-realistickej línie socialistickej literatúry“.⁶

Pojem generácie

Slovník současného slovenského jazyka A – G definuje generáciu ako „skupinu ľudí narodených v tom istom roku alebo v rovnakom časovom období (približne 25 – 30 rokov) odlišujúcu sa od predchádzajúcej i nasledujúcej zmýšľaním, správaním, skúsenosťami a podobne“.⁷ F. X. Šalda k téme generácie píše v eseji *Trojí generace (Kus české literární morfologie)*: „Generaci není možno vystihnouti z ní samé, z jejího časového synchronismu, nýbrž že jest k tomu nutno přijmout i jiného, duchovnějšiho činitele, než jest tupá samozřejmost kalendářových dat: tradici a filiaci stylů, živou poslušnost stylových idejí životně uměleckých“.⁸ Generáciu v kultúre, literatúre, umení a podobne tak netvorí iba „rovnaké ročníky“, rovesníci, ale skupina ľudí, ktorí sú ovplyvnení istou literárnou, kultúrnou tradíciou a vzťahom k rôznym štýlom a k umeleckým ideám v danom období. Následne sa však toto ponímanie generácie rozrastá aj o ďalší rozmer, ktorý nazýva Miloš Havelka „generace pro sebe“.⁹ Nejde tu iba o popísanie konkrétnej generácie na základe „historického prosazení představ, přesvědčení a životního způsobu“¹⁰ ale aj o to, ako sa táto generácia reflektuje a vníma, ako „si uvědomuje svou situaci a své poslání, jak je schopna explicitně formulovat své životní postoje a svůj světónázor a také jak udává tón doby a jakými prostředky (politickými či estetickými, formami, životním způsobem atd.) se své představy pokusí realizovat ve skutečnosti“.¹¹

² Tamže.

³ Dostupné na <http://www.litcentrum.sk/slovenski-spisovatelia/milan-zelinka>.

⁴ Mikula, c. d., s. 626.

⁵ Tamže.

⁶ Tamže.

⁷ BALÁŽOVÁ, Ľubica – BUŽASSYOVÁ, Klára (eds.): *Slovník současného slovenského jazyka A – G*. Bratislava : VEDA, 2006, s. 1059.

⁸ ŠALDA, František Xaver: *Časové i nečasové*. Praha : Melantrich, 1936, s. 484.

⁹ HAVELKA, Miloš: *Ideje – Dějiny – Společnost*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010, s. 343.

¹⁰ Tamže.

¹¹ Tamže.

V našom príspevku bude takúto „generáciu pre seba“ tvoriť skupina autorov – prozaikov, ktorí podľa demografického prístupu¹² utvárajú jednu generačnú líniu s Milanom Zelinkom (1942). Sú to autori Rudolf Sloboda (1938), Peter Jaroš (1940), Dušan Kužel (1940), Pavel Vilikovský (1941), Pavel Hruz (1941), Ladislav Ballek (1941), Vlado Bednár (1941). Pokúsime sa rekonštruovať ich literárne smerovanie z generačného aspektu, či už na pozadí dejín slovenskej literatúry, ale aj ich dobovej reflexie.

Hľadanie generácie

Pavel Matejovič píše, že „rok 1963 sa (...) niesol v znamení hodnotového posunu smerom k autonómnosti a väčšej otvorenosti literárnej tvorby“.¹³ Práve v tom čase sa podľa Pavla Matejoviča literárne myslenie rozštiepilo na dva dominujúce smery: ten, ktorý „sa snaží zostať verný marxistickej ortodoxii“¹⁴ a ten, ktorý „si všima predovšetkým povahu literárneho textu oslobodeného od kodifikovaných noriem socialistického realizmu“.¹⁵ V kontexte druhého smeru sa do centra literatúry dostávajú pojmy ako „autenticita, odcudzenie, absurdita, experiment“.¹⁶ V tomto období zároveň rezonoval iný než dovtedajší oficiálny výklad Karla Marxa so zameraním na jeho rané práce, pričom „prihlásenie sa k jeho ranému myšlienkovému odkazu znamenalo zároveň obhajobu práva na vlastné tvorivé individuálne gesto rehabilitujúce antropologickú podstatu filozofie umenia“.¹⁷ Okrem individuality, autenticity, odcudzenia, absurdity či experimentu túto líniu pojmov ďalej rozvíjali i také výrazy, ktoré boli „prevzaté najmä z existenciálnej filozofie (úzkosť, osamelosť, dehumanizácia...)“.¹⁸ V rámci estetického a filozofického diskurzu šesťdesiatych rokov 20. storočia a zmienených základných tendencií sa uplatňujú aj pojmy každodennosť a náhoda: „každodennosť má niekedy podobu volania po autenticite, inokedy evokuje pocity odcudzenia. Náhoda je zase spätá s tajomstvom, neprítomnosťou, tým, čo nie je vyslovené, alebo len tušíme, resp. máme zvláštny pocit iracionality života“.¹⁹

Túto situáciu môžeme priblížiť na ankete „Hľadanie prózy“, ktorá prebehla v *Kultúrnom živote* v roku 1967. Literárnym vedcom, kritikom i prekladateľom bola položená otázka: Kto, prípadne čo, udáva tón súčasnej prozaickej tvorby? Milan Šútovec už s časovým odstupom v kriticko-spomienkovej knihe *Rekapitulácia nekapitulácie* vyberá odpovede J. Felixa a B. Truhlára ako tie, ktoré „boli najbližšie k pravde“ o vtedajšej literárnej situácii: „J. Felix: Na všetkých stranách sú príznaky, že žijeme v období výsostných experimentov. Formálnych (predovšetkým takých) aj ideových (tých druhých len výni-

¹² Demografický prístup tu vnímame z hľadiska výkladu M. Havelku ako skúmanie „silných a slabých kohort ročníkov narodenia, tzn. populačné segmenty, ktorých členovia sú určení geografickou alebo nejakou inak stanovenou príslušnosťou (ako je rovnaký alebo blízky rok narodenia) (...), a ktorí v priebehu určitého časového rozpätia prežili rovnaký významný biografický zážitok“ (Havelka, c. d., s. 338).

¹³ MATEJOVIČ, Pavel: *Vladimír Mináč a podoby literárneho diskurzu druhej polovice 20. storočia*. Bratislava : Kalligram – Ústav slovenskej literatúry SAV, 2014, s. 73.

¹⁴ Tamže.

¹⁵ Tamže.

¹⁶ Tamže, s. 211.

¹⁷ Tamže, s. 211 – 212.

¹⁸ Tamže.

¹⁹ Tamže, s. 258.

močne). Domnievam sa, že práve toto udáva tón našej súčasnej prozaickej tvorbe (...) B. Truhlár: Nikto. Je to čas hľadania, skúšania, používania kedysi tabuizovaných techník, čas epigónov (žiaľ, malých), čas mód i opisovania, čas veľkých očí a malých schopností, doba nádejných debutov, rozpačitých druhých kníh a často trápnych tretích; asi aj čas zbierania síl a priprav.“²⁰

Vo vybraných formuláciách sa opakujú pojmy experiment, hľadanie a skúšanie rôznych techník a spôsobov písania, tiež smerovanie k autentickosti, vnútru človeka, subjektivizácii v podobe pocitov odcudzenia, úzkosti, absurdnosti, osamelosti.

Viliam Marčok v *Dejinách slovenskej literatúry* píše o „dvoch vlnách odvážnejších experimentátorov aj spoločenských kritikov narodených v rokoch 1935 – 1939 (...) a po roku 1940“²¹ do ktorých zaraďuje Rudolfa Slobodu, Petra Jaroša, Dušana Kužela, Vlada Bednára, Pavla Vilikovského, Pavla Hrízu a Ladislava Balleka. Autorskú prózu týchto dvoch spomínaných „pretínajúcich sa“ generačných línií sa pokúsime priblížiť na základe ich jemnej vnútornej diferenciacie. V centre literárnej pozornosti môže stáť mladý človek, jeho filozofické problémy a zároveň predstavy o svete, ktoré sú v protiklade so žitou každodennou skutočnosťou (Rudolf Sloboda, Ladislav Ballek). Popríklad môže ísť o autorské zachytenie každodenného života a spoločenských problémov istej skupiny ľudí, spoločenskej vrstvy žijúcej na periférii (Pavel Hríz). Do kontrastu sa dostáva aj svet dospelých so zaužívanými stereotypmi či falošnou morálkou a svet detských ilúzií, úprimnosti, dôverčivosti (Dušan Kužel). Z tejto opozície tak potom vyviera „generačný pocit nespokojnosti“²², odcudzenia, „sklamania v kontakte s (...) realitou“²³, „iluzórnosti“²⁴ životných príležitostí, ktoré by mali istým spôsobom naplniť život jednotlivca. Naznačený je tu tak „priemik ho hĺbky vnútorného sveta jednotlivca, kladúceho (si) existenciálne otázky (Ján Johanides) (...), prežívajúceho svoj permanentný konflikt so svetom (Pavel Hríz) i so sebou samým (Rudolf Sloboda) či hľadajúceho harmóniu v medziľudských vzťahoch (Vincent Šíkula) i priestor na realizáciu svojej citovosti (Pavel Vilikovský)“²⁵. Načrtnuté tendencie spája potreba vyjadrenia „živej“ autenticity a hľadania identity. Niekedy napríklad cez „recesistické“ gesto a „hravú provokáciu“²⁶, inokedy zase vyjadrenou „nechuťou (...) generácie“²⁷ k podriadeniu svojich osobných záujmov záujmom a požiadavkám kolektívu. Autori tak na stváranie možného kontrastu predstavy a „skutočnosti“ využívajú prvky autobiografickosti, humor, komiku, paródiu, miestami expresivitu, inotaje alebo aj tragiku, grotesku, lyrizmus, absurditu, erotizmus či biologizmus.

²⁰ ŠÚTOVEC, Milan: *Rekapitulácia nekapitulácie*. Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1990, s. 20, 21.

²¹ MARČOK, Viliam a kol.: *Dejiny slovenskej literatúry* 3. Bratislava : Literárne informačné centrum, 2004, s. 38.

²² Tamže.

²³ Tamže, s. 221 – 222.

²⁴ Tamže.

²⁵ MIKULA, Valér (ed.): *Slovník slovenských spisovateľov*. Bratislava : Kalligram – Ústav slovenskej literatúry SAV, 2005, s. 43 – 44.

²⁶ MARČOK, Viliam a kol.: *Dejiny slovenskej literatúry* 3. Bratislava : Literárne informačné centrum, 2004, s. 220.

²⁷ Tamže.

Milan Zelinka – oneskorený debutant

Milan Zelinka s knihou *Dych* debutoval v roku 1972. Jeho generační druhovia (v zmysle veku) a zároveň členovia istej vývinovej línie mali v roku jeho prvej vyjdenej knihy za sebou nielen knižný debut, ale aj ďalšie knihy: Peter Jaroš deväť kníh, Rudolf Sloboda šesť kníh, Pavel Hružík dve knihy, Ladislav Ballek, Vlado Bednár a Dušan Kužel po tri knihy. V ich prózach môžeme nachádzať rôzne spôsoby stvárnenia spomínaných tendencií, napríklad prelínanie „reálnych zážitkov z pracovného a sociálneho prostredia (...) s fantazijnými prvkami a s filozofickými a estetickými úvahami“²⁸ (Rudolf Sloboda), poprípade aj „humorný až recesistický prístup ku skutočnosti“²⁹ (Vlado Bednár) a podobne. Ako sa však vyššie uvedené tendencie prejavujú v Zelinkovom *Dychu*? Ivan Sulík v recenzii *Hra* s príbehom píše o tom, ako autor vo svojom knižnom debute „nastavil svetu zrkadlo – vypuklé, deformujúce, skrivené“.³⁰ V prípade Zelinkovho *Dychu* pomyselný odraz zrkadla reflektuje „skutočnosť“ nie vo vernej, presnej podobe, ale naopak v skreslenej, pokrývanej prezentácii. Práve tento motív obrazu „vypuklého zrkadla“, ktoré deformovane reflektuje „skutočnosť“, môže signalizovať princíp Zelinkovho autorského písania. V dobovej reflexii sa môžeme najčastejšie stretnúť s označením Zelinkovho knižného debutu ako „prózy predstáv a zážitkov“. Sú tu teda prítomné dve rozdielne línie: fantazijná rovina vymysleného a „skutočná“, autentická rovina ľudskej skúsenosti. Otázne je, aké konkrétne „prvky skutočnosti“ autor používa a akým spôsobom ich skresľuje. Július Noge popisuje autorovo písanie ako „hľadanie v končinách reality i absurdity“.³¹ Tieto „končiny“ nestoja proti sebe, ale spolu navzájom súvisia a prelínajú sa. Hrdina v próze Balada pre staršieho brata komunikuje a kooperuje s deťmi, ktoré vystupujú z namaľovaných obrazov. Postava v Povesti o bielej žene nás „prenáša“ vo svojich spomienkach do jej detstva, kde je žitá realita prekryvaná snom o „pyšnom hrade“ a milovanej „hradnej panej“. V Povesti o strašnom zbojníkovi Folštýnskom a nešťastnom katovi Holčuškovi sa prelína evokovaná rozprávková krajina s prvkami dobového spoločenského diskurzu. Skutočnosť, z ktorej autor vychádza, je skreslená nereálnymi, absurdnými javmi, odohrávajúcimi sa v predstavách či snoch hrdinov. Zelinkove prózy sú tu v pozícii „príbehov (...) v rovine reálneho epického výmyslu“,³² „moderných rozprávok o našom svete a ľuďoch, ale už akosi nie z nášho sveta“.³³ Tie vychádzajú na jednej strane z „výsostne pozitívneho vzťahu k životu a k jeho hodnotám, k ľuďom i kraju, k povinnostiam“³⁴ (Divý holub, Povest' o strašnom zbojníkovi Folštýnskom a nešťastnom katovi Holčuškovi) vyplývajúcim z vnútra rozprávača, a na druhej strane – ako

²⁸ MIKULA, Valér (ed.): *Slovník slovenských spisovateľov*. Bratislava : Kalligram – Ústav slovenskej literatúry SAV, 2005, s. 495.

²⁹ Tamže, s. 75.

³⁰ SULÍK, Ivan: *Hra s príbehom*. (Zelinka, Milan: *Dych*. Bratislava : Smena, 1972.) In: *Romboid*, roč. 7, 1972, č. 4, s. 75.

³¹ NOGE, Július: *Próza predstáv a zážitkov*. (Zelinka, Milan: *Dych*. Bratislava : Smena, 1972.) In: *Slovenské pohľady*, roč. 88, 1972, č. 7, s. 147.

³² SULÍK, Ivan: *Hra s príbehom*. (Zelinka, Milan: *Dych*. Bratislava : Smena, 1972.) In: *Romboid*, roč. 7, 1972, č. 4, s. 74.

³³ Tamže.

³⁴ NOGE, Július: *Próza predstáv a zážitkov*. (Zelinka, Milan: *Dych*. Bratislava : Smena, 1972.) In: *Slovenské pohľady*, roč. 88, 1972, č. 7, s. 146.

napísal Július Noge – z „túžby po harmonických ľudských vzťahoch, po krásnom a pozitívnom (...), lenže nikdy sa nemôže uskutočňovať bez prekážok, vždy ju čosi narušuje a rozrušuje, od žiarlivosti cez rozvod až po ľudskú hlúposť“.³⁵

Ťažiskovým tu teda nie je vizuálny obraz skutočnosti (i keď z neho vychádza), ktorý prezentuje odraz spomínaného zrkadla, ale empirické, interné, subjektívne „zrkadlenie“ prežívania jedinca, ktorý sa stáva hrdinom Zelinkových próz. Či už ide o vojaka, z ktorého si ostatný kolektív „vystrelí“ (Trestanci), nevraživý vzťah Thea s jeho spolubývajúcim (Kúpte si mlieko), fiktívne priateľstvo hrdinu s Gavrikom – chlapcom z plátna alebo emocionálne puto generála Záhreba k divému holubovi (Divý holub), do popredia sa dostáva autentická pocity. Teda „reálnosť pocitov a situácií, v akých sa ľudské vzťahy často zauzľujú“.³⁶ Zelinkove postavy zároveň predstavujú individuality, ktoré istým spôsobom stoja v spoločnosti akosi „bokom“. Sú odcudzené, osamelé vzhľadom na kolektív, v ktorom sa nachádzajú. Generál v Divom holubovi žije mimo dedinský kolektív, nakoľko kazil svojimi výkladmi o zdravom životnom štýle obchod mäsiarovi a krčmárovi. Zbojník Folštýnsky je zajatý a uvrhnutý do väzenia, pretože svojou buričskou činnosťou obracal pracovitý ľud proti panovníkovi. Napriek tomu, že postavy vstupujú do rôznych bizarných situácií, v prózach je „všadeprítomné pôsobenie sociálneho kontextu, ktorý nám pripomenie, že predsa sa len nemôžeme oddať sladkému a nenáročnému konzumovaniu rozprávkových vymyslenín“.³⁷ Milan Zelinka využíva rôzne žánrové podoby a rozprávačské štylizácie. Tie deformujú, skresľujú naznačenú skutočnosť v podobe „ironického podtónu“,³⁸ „satirickej“ i „tragikomickéj grotesky (...) s miernymi prvkami absurdity“,³⁹ „paródie, karikatúry, (...) výsmechu, rozprávkového výmyslu“,⁴⁰ „dôvtipu a vtipu“⁴¹ či „hyperbolizácie, symbolizovania“.⁴²

Čo teda Zelinku spája a čo ho oddeľuje od uvedenej generačnej skupiny autorov, debutujúcich v šesťdesiatych rokoch 20. storočia? Autor sa približuje k danej generačnej línii experimentom a vlastným tvorivým gestom. Ťaží z bizarnosti, „grotesknosti jednotlivých situácií“,⁴³ „princípu parodického využitia schémy a postupov ľudovej rozprávky“,⁴⁴ zo „zmyslu pre komické situácie a komicno vôbec“.⁴⁵ V jeho krátkych prózach môžeme nachá-

³⁵ Tamže.

³⁶ Tamže.

³⁷ SULÍK, Ivan: Hra s príbehom. (Zelinka, Milan: Dych. Bratislava : Smena, 1972.) In: *Romboid*, roč. 7, 1972, č. 4, s. 75.

³⁸ NOGE, Július: Próza predstav a zážitkov. (Zelinka, Milan: Dych. Bratislava : Smena, 1972.) In: *Slovenské pohľady*, roč. 88, 1972, č. 7, s. 146.

³⁹ Tamže.

⁴⁰ SULÍK, Ivan: Hra s príbehom. (Zelinka, Milan: Dych. Bratislava : Smena, 1972.) In: *Romboid*, roč. 7, 1972, č. 4, s. 75.

⁴¹ NOGE, Július: Próza predstav a zážitkov. (Zelinka, Milan: Dych. Bratislava : Smena, 1972.) In: *Slovenské pohľady*, roč. 88, 1972, č. 7, s. 146.

⁴² PETRÍK, Vladimír: Okysličený dych. (Zelinka, Milan: Dych. Bratislava : Smena, 1972.) In: *Romboid*, roč. 7, 1972, č. 4, s. 75.

⁴³ NOGE, Július: Próza predstav a zážitkov. (Zelinka, Milan: Dych. Bratislava : Smena, 1972.) In: *Slovenské pohľady*, roč. 88, 1972, č. 7, s. 146.

⁴⁴ Tamže.

⁴⁵ PETRÍK, Vladimír: Okysličený dych. (Zelinka, Milan: Dych. Bratislava : Smena, 1972.) In: *Romboid*, roč. 7, 1972, č. 4, s. 75.

dzať autenticitu na rovine citového prežívania postáv v rámci odcudzenia, osamelosti v spoločnosti. Stav osamelosti následne vyúsťuje do ich bizarného, „vyšinutého“⁴⁶ počínania, čím autor prechádza „do iracionálnej roviny“.⁴⁷ Jeho próza zážitkov sa tak postupne mení na prózu predstáv, ktorá síce čerpá z „modelových situácií“⁴⁸ a z daných žánrových foriem, no s jeho „samotvorivou hrou fantázie“⁴⁹ smeruje k „tendencii (...) novej zážitkovosti“⁵⁰ a k „dosiahnutiu znásobenejšieho účinku“⁵¹ z čítania. Na druhej strane tu však nachádzame možnú líniu pozitívneho, kladného prístupu k životu, k ľuďom (i keď s istými výnimkami). Zelinkovi hrdinovia, od vojaka cez generála až po zbojníka, napriek rôznym komplikovaným prežitým situáciám, doslova „milujú život“. Nenachádzame tu vyššie spomínané hľadanie vlastnej identity či sklamanie zo životnej situácie. Vladimír Petrík v recenzii s názvom *Okysličený dych* charakterizoval tvorbu M. Zelinku nasledovne: „Mladý autor skúša viaceré postupy, kým nájde ten pravý. Ale konkrétna podoba (...) [jeho] próz odráža zároveň prevrstvovanie a pohyb slovenskej prózy na prelome 60. a 70. rokov, charakterizovaný zmenou tvorivej metódy“.⁵² Zbierka poviedok *Dych* tvorí „symbiózu rozličných prozaických metód“,⁵³ ktoré ponúkli šesťdesiate roky 20. storočia, a zároveň vyjadruje pozitívny vzťah k životu. Autor ňou nadväzuje na predchádzajúce tendencie jednej literárnej generácie a necháva ich odznieť vo vlastnom autorskom hľadaní svojho písania.

PRAMENE

ZELINKA, Milan: *Dych*. Bratislava : Smena, 1972.

LITERATÚRA

BALÁŽOVÁ, Eubica – BUZÁSSYOVÁ, Klára (eds.): *Slovník súčasného slovenského jazyka A – G*. Bratislava : VEDA, 2006.

FAITHOVÁ, Eva: Charakteristika tvorby (Milan Zelinka). Dostupné na <http://www.litcentrum.sk/slovenski-spisovatelia/milan-zelinka> (prístup dňa 18. 4. 2016).

HAVELKA, Miloš: *Ideje – Dějiny – Společnost*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010.

MARČOK, Viliam (ed.): *Dejiny slovenskej literatúry 3*. Bratislava : Literárne informačné centrum, 2004.

MATEJOVIČ, Pavel: *Vladimír Mináč a podoby literárneho diskurzu druhej polovice 20. storočia*. Bratislava : Kalligram – Ústav slovenskej literatúry SAV, 2014.

⁴⁶ NOGE, Július: *Próza predstáv a zážitkov*. (Zelinka, Milan: *Dych*. Bratislava : Smena, 1972.) In: *Slovenské pohľady*, roč. 88, 1972, č. 7, s. 146.

⁴⁷ PETRÍK, Vladimír: *Okysličený dych*. (Zelinka, Milan: *Dych*. Bratislava : Smena, 1972.) In: *Romboid*, roč. 7, 1972, č. 4, s. 75.

⁴⁸ NOGE, Július: *Próza predstáv a zážitkov*. (Zelinka, Milan: *Dych*. Bratislava : Smena, 1972.) In: *Slovenské pohľady*, roč. 88, 1972, č. 7, s. 146.

⁴⁹ SULÍK, Ivan: *Hra s príbehom*. (Zelinka, Milan: *Dych*. Bratislava : Smena, 1972.) In: *Romboid*, roč. 7, 1972, č. 4, s. 74.

⁵⁰ PETRÍK, Vladimír: *Okysličený dych*. (Zelinka, Milan: *Dych*. Bratislava : Smena, 1972.) In: *Romboid*, roč. 7, 1972, č. 4, s. 74.

⁵¹ Tamže.

⁵² Tamže.

⁵³ Tamže.

- MIKULA, Valér (ed.): *Slovník slovenských spisovateľov*. Bratislava : Kalligram – Ústav slovenskej literatúry SAV, 2005.
- NOGE, Július: Próza predstáv a zážitkov. (Zelinka, Milan: Dych. Bratislava : Smena, 1972.) In: *Slovenské pohľady*, roč. 88, 1972, č. 7, s. 144 – 147.
- PETRIK, Vladimír: Okysličený dych. (Zelinka, Milan: Dych. Bratislava : Smena, 1972.) In: *Romboid*, roč. 7, 1972, č. 4, s. 74 – 75.
- SULÍK, Ivan: Hra s príbehom. (Zelinka, Milan: Dych. Bratislava : Smena, 1972.) In: *Romboid*, roč. 7, 1972, č. 4, s. 74 – 75.
- ŠALDA, František Xaver: *Časové i nečasové*. Praha : Melantrich, 1936.
- SUTOVEC, Milan: *Rekapitulácia nekapitulácie*. Bratislava : Slovenský spisovateľ, 1990.

Mgr. Lenka Macsaliová
Ústav slovenskej literatúry SAV
Konventná 13
811 03 Bratislava
SR
e-mail: lenka.macsaliova@savba.sk